

TOETSINGSADVIES OVER HET MILIEU-EFFECTRAPPORT
GOLFBAAN LOCHEM

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Advies

Toetsingsadvies over het milieu-effectrapport Golfbaan Lochem
[Commissie voor de milieu-effectrapportage]. - Utrecht :
Commissie voor de milieu-effectrapportage
ISBN : 90-5237-017-6
SISO : 614.62 UDC [504.064.2:[725.826:796.352]](492*7240)
Trefw.: milieu-effectrapportage ; Lochem / golfbanen ; Lochem.

commissie voor de milieu-effectrapportage

Aan de gemeenteraad van de
gemeente Lochem
Postbus 17
7240 AA LOCHEM

uw kenmerk

4533

onderwerp

Toetsing Milieu-effectrapport
Golfbaan Lochem

uw brief

21 juli 1988

ons kenmerk

U 806-88/Bu/ao/168-93

utrecht,

11 november 1988

Met bovenvermelde brief stelde het College van Burgemeester en Wethouders de Commissie voor de milieu-effectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid advies uit te brengen over het milieu-effectrapport (MER) inzake de voorgenomen aanleg van een golfbaan op de landgoederen "Hameland", "het Rad" en enkele aangrenzende cultuurgronden in de gemeente Lochem.

Hierbij bied ik U het advies aan van de Commissie overeenkomstig artikel 41 z, eerste en tweede lid van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Wabm). Het MER is getoetst aan de op 1 maart 1988 door U vastgestelde richtlijnen voor het MER en aan de wettelijke vereisten op grond van de Wabm. Voor de inhoud van het toetsingsadvies verwijs ik korthedshalve naar de samenvatting, waarin de belangrijkste aandachtspunten uit het advies zijn bijeengebracht. Daarnaast vraag ik Uw aandacht voor het volgende:

1. Ter voorbereiding van de toetsingsfase van het MER is door de gemeente een vergelijking gemaakt tussen de richtlijnen en het MER. Deze "gemeentelijke toetsing" is eveneens bij de stukken ter inzage gelegd. Om verwarring te voorkomen, zij opgemerkt dat dit document niet in de plaats kan treden van het nu uitgebrachte toetsingsadvies van de Commissie.
2. Bij het advies voor richtlijnen voor de inhoud van het MER, heeft de Commissie gewezen op het bestaan van andere initiatieven voor de aanleg van een golfbaan in de regio, in relatie tot het streekplanbeleid van de provincie Gelderland. In dat streekplan worden enkele criteria aangeduid, waaraan plannen voor golfbanen getoetst zullen worden. Het MER, zo adviseerde de Commissie, zou de beleidsrelevante informatie voor deze toetsing en voor een goede afweging door de besluitvormende organen kunnen leveren. Tot deze informatie behoren ook alternatieven. Mede in dit licht heeft de Commissie moeten constateren, dat het MER onvoldoende aandacht besteedt aan de uitwerking van alternatieven. Het ontbreken van een gelijkwaardige uitwerking van inrichtingsalternatieven en met name het wettelijk verplicht gestelde alternatief, waarbij de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu worden toegepast, beschouwt de Commissie als een essentiële tekortkoming van dit MER.

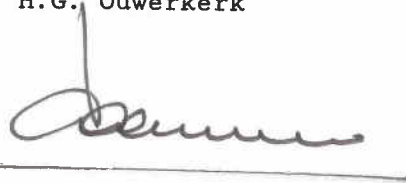
Met het oog op de besluitvorming over de voorgenomen activiteit adviseert de Commissie het bevoegde gezag om het MER in elk geval op het punt van de inrichtingsalternatieven en het meest-milieuvriendelijke alternatief nog nader aan te vullen en deze gegevens eveneens bekend te maken.

3. De Commissie is van mening dat in het MER, noch in de gedane aankondigingen betreffende de inspraak, voldoende duidelijkheid over de gevolgde en de te volgen procedure rondom het bestemmingsplan is gegeven. Richting insprekers kan dit tot gevolg hebben dat aan hen niet duidelijk is, op welk moment zij inspraak over welke onderdelen van het plan hebben en wanneer bezwaarschriften kunnen worden ingediend.
4. Wellicht tijdens, maar waarschijnlijk na de thans lopende inspraakperiode over het MER, komt de Provinciale Planologische Commissie met haar advies over het ontwerp-bestemmingsplan. Het valt niet uit te sluiten, dat de opmerkingen van de PPC aanleiding geven tot wijzigingen in het ontwerp-bestemmingsplan. Mochten dit aanmerkelijke inhoudelijke wijzigingen betreffen, dan wil de Commissie bij deze wijzen op art 41 aa van de Wabm. Daarin wordt aangegeven dat het bevoegd gezag niet kan besluiten, als de gegevens in het MER redelijkerwijs niet meer ten grondslag kunnen worden gelegd aan het besluit. In dat geval zal overwogen moeten worden aanvullingen op het MER in een aanvullende m.e.r.- procedure op te stellen. Mocht tot een dergelijke aanvullende procedure worden overgegaan, dan zal eveneens kunnen worden nagegaan, of het aanbeveling verdient de thans gevolgde wijze van koppeling tussen het MER en het bestemmingsplan ook dan aan te houden.

De Commissie is bereid een nadere toetsing uit te voeren van zowel de eventuele aanvullingen op het MER als de naar aanleiding van het PPC-advies mogelijk nog optredende wijzigingen in het bestemmingsplan/MER.

De Commissie zal gaarne vernemen op welke wijze U gebruik zult maken van haar advies.

drs. H.G. Ouwerkerk

Voorzitter van de werkgroep m.e.r
Golfbaan Lochem

TOETSINGSADVIES OVER HET MILIEU-EFFECTRAPPORT
GOLFBAAN LOCHEM

Advies op grond van artikel 41z, eerste en tweede lid van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Regelen met betrekking tot milieu-effectrapportage) inzake de inhoud van het milieu-effectrapport ten behoeve van de aanleg van een golfbaan te Lochem.

Uitgebracht aan de gemeenteraad van Lochem, door de Commissie voor de milieu-effectrapportage,

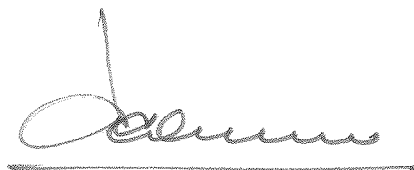
De werkgroep m.e.r. Golfbaan Lochem

de secretaris,

drs. M. Buitenkamp

de voorzitter,

drs. H.G. Ouwerkerk

Utrecht, 11 november 1988

INHOUDSOPGAVE

	<u>Blz.</u>
I. INLEIDING	1
II. SAMENVATTING VAN HET ADVIES	2
III. VORM EN PRESENTATIE	5
IV. PROBLEEMSTELLING EN DOEL	5
V. DE VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN DE REDELIJKERWIJS IN BESCHOUWING TE NEMEN ALTERNATIEVEN	6
V.1 Voorgenomen activiteit	6
V.2 De alternatieven	9
V.3 Het meest milieuvriendelijk alternatief	9
V.4 Conclusie ten aanzien van alternatieven	10
VI. TE NEMEN EN EERDER GENOMEN BESLUITEN	10
VII. BESTAANDE TOESTAND VAN HET MILIEU EN DE AUTONOME ONTWIKKELING DAARVAN	12
VIII. BESCHRIJVING VAN DE GEVOLGEN VOOR HET MILIEU	14
IX. VERGELIJKING VAN DE ONDER HOOFDSTUK 7 AANGEDUIDE TE VERWACHTEN ONTWIKKELINGEN VAN HET MILIEU MET DE BESCHREVEN GEVOLGEN VOOR HET MILIEU VAN ELK VAN DE IN BESCHOUWING GENOMEN ALTERNATIEVEN	14
X. OVERZICHT VAN LEEMTEN IN KENNIS EN INFORMATIE	15
XI. SAMENVATTING VAN HET MER	15
XII. EVALUATIE ACHTERAF	16

BIJLAGEN

1. Openbare bekendmaking van de Gemeente Lochem omtrent het Milieu-effect-rapport inzake de aanleg van een golfbaan te Lochem d.d. 7 september 1988.
2. Aanvullende bekendmaking van de Gemeente Lochem d.d. 16 september 1988.
3. Brief van het College van Burgemeester en Wethouders van Lochem van 21 juli 1988 aan de Commissie voor de milieu-effectrapportage.
4. Samenstelling van de werkgroep van de Commissie voor de milieu-effectrapportage.
5. Lijst van inspraakreacties.
6. Gedetailleerde opmerkingen en vragen bij hoofdstuk 7 van het MER, de autonome ontwikkeling.
7. Gedetailleerde opmerkingen bij hoofdstuk 4, de beschrijving van het bestaande milieu en de autonome ontwikkeling daarvan.

I. INLEIDING

Voor de aanleg van een 18-holes golfbaan op de Landgoederen "Hameland", "het Rad" en enkele aangrenzende cultuurgronden in de gemeente Lochem, is een wijziging nodig van het bestemmingsplan. Voor het vaststellen van dit bestemmingsplan is de procedure van milieu-effectrapportage gevolgd en is een milieu-effectrapport opgesteld.

Initiatiefnemer bij deze m.e.r.procedure is de Golf- en Countryclub de Graafschap. De gemeenteraad van Lochem treedt op als bevoegd gezag.

Het bevoegd gezag maakte het MER op 8 september 1988 bekend (bijlage 1). Op 16 september volgde een aanvullende bekendmaking, waarin de insprekers tot 17 oktober de tijd werd gegeven om opmerkingen te maken over het MER en het bestemmingsplan (bijlage 2). Op 21 juli werd het MER toegezonden aan de Commissie voor de milieu-effectrapportage (bijlage 3).

De Commissie werd in de gelegenheid gesteld advies uit te brengen over het MER, conform artikel 41z van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Wabm).

Dit advies betreft:

- toetsing aan de regels voor de inhoud van een MER, zoals gesteld in artikel 41 j en 41 k van de Wabm;
- toetsing aan de richtlijnen voor het MER, zoals vastgesteld door bevoegd gezag op 1 maart 1988;
- signaleren van eventuele onjuistheden in het MER (Wabm, artikel 41 w, tweede lid).

Voor het opstellen van dit toetsingsadvies is de werkgroep van de Commissie voor de milieu-effectrapportage die op 26 februari 1988 een advies voor richtlijnen voor de inhoud van het MER uitbracht, uitgebreid met één lid. Voor de samenstelling van de Commissie wordt verwezen naar bijlage 4. De Commissie vergaderde op 23 september en 20 oktober 1988. Op 2 november werd met bevoegd gezag en initiatiefnemer van gedachten gewisseld naar aanleiding van een concept-toetsingsadvies. De aanvullende informatie die tijdens deze bijeenkomst werd gepresenteerd, is niet in het toetsingsadvies verwerkt. Het advies van de Commissie gaat alleen in op de in het MER aangeleverde informatie.

Conform artikel 41 z, tweede lid van de Wabm heeft de Commissie alle via het bevoegd gezag ontvangen opmerkingen in beschouwing genomen. Voor een overzicht van deze reacties wordt verwezen naar bijlage 5. Voorzover deze reacties betrekking hebben op het onderwerp van dit advies, werden zij door de Commissie verwerkt. Zo nodig wordt in dit advies met een voetnoot naar de betreffende opmerking in een reactie verwezen.

Bij de toetsing van het MER is in hoofdlijnen de volgorde aangehouden van de onderwerpen die volgens artikel 41j van de Wabm tenminste aan de orde moeten komen in een MER. Dit komt niet overeen met de indeling van de hoofdstukken in het MER. Bij elk hoofdstuk in dit toetsingsadvies wordt daarom vermeld op welk hoofdstuk en/of paragraaf uit het MER een en ander betrekking heeft.

II. SAMENVATTING VAN HET ADVIES

Vorm en presentatie van het MER

Hoewel de presentatie van de gegevens overzichtelijk is, is de samenhang tussen de verschillende onderdelen niet altijd even duidelijk. De tabel met een vergelijkend overzicht over de milieugevolgen van het plan en de alternatieven voor de verschillende aspecten is, qua vorm en presentatie, zeer inzichtelijk.

Probleemstelling en doel

Het MER geeft aan dat problemen met de continuïteit van het beheer van de landgoederen "het Rad" en "Hameland" door de aanleg van een golfbaan kunnen worden opgelost. Bij de beschrijving van het plan wordt niet aangegeven hoe aan deze problematiek door de aanleg en exploitatie van een golfbaan tegemoet wordt gekomen.

Hoewel voor de berekening van de behoefte aan golfvoorzieningen gegevens beschikbaar waren, geeft het MER onvoldoende zicht op de belangstelling voor golf in de regio in relatie tot de voorgenomen aanleg van de golfbaan.

Mede gegeven het feit dat de golfbaan gepland is in een Grote Landschapseenheid mist de Commissie een goede onderbouwing van de probleemstelling en het doel van de activiteit.

Voorgenomen activiteit

De beschrijving van de voorgenomen activiteit is redelijk gedetailleerd. De mogelijke invloed van de voorgenomen activiteit op de omgeving en omgekeerd had beter uitgewerkt kunnen worden.

Er kan niet gesproken worden van volledige compensatie van te kappen bos als daarmee het aanbrengen van eenzelfde oppervlakte jonge aanplant wordt bedoeld. Compensatie in kwantitatieve zin kan bovendien alleen plaats vinden, als de gronden aan de Dwarsweg integraal kunnen worden verworven.

Het MER geeft een te optimistische schets van de compenserende maatregelen en mogelijkheden voor natuurtechnische milieubouw zijn onvoldoende uitgewerkt.

De alternatieven

De Commissie is van mening dat de motivering van de keuze van de alternatieven in het MER onvoldoende is. Zo ontbreken er inrichtingsalternatieven, waarbij zo min mogelijk bos wordt gekapt en vochtige milieus worden beschermd of gecreëerd.

Het meest milieuvriendelijk alternatief (verplicht op grond van art. 41j, lid 3, Wabm) is niet gelijkwaardig uitgewerkt.

Het ontbreken van een goede uitwerking van alternatieven is een essentiële tekortkoming van dit MER.

Te nemen en genomen besluiten

De procedure rondom het bestemmingsplan wordt niet uitvoerig in het MER uiteengezet, waardoor duidelijkheid daarover ontbreekt.

In het MER wordt onvoldoende aandacht besteed aan het structuurschema Natuur- en Landschapsbehoud, wat betreft het recreatief medegebruik en de effecten van het plan op de ecologische waarden van het gebied.

De toetsing aan de ruimtelijke criteria van het streekplan van Gelderland is volgens de Commissie ook op een andere wijze te interpreteren.

Bestaande toestand van het milieu en de autonome ontwikkeling daarvan
Uit het MER blijkt in voldoende mate dat diverse waardevolle elementen in het gebied zelf en in de directe omgeving voorkomen.

De vegetatie-inventarisatie is op voldoende gedetailleerde schaal gebeurd. Een evaluatie van de aanwezige plantesoorten en vegetatietypen op basis van bijvoorbeeld zeldzaamheid of vervangbaarheid, ontbreekt.

De inventarisatie en beschrijving van de faunistische waarden van het onderzoeksgebied is onvoldoende. Niet voor alle diersoorten wordt duidelijk of het betreffende biotoop aanwezig is of dat de soort zelf voorkomt.

De beschrijving van het landschap bevat een groot aantal subjectieve en niet relevante veronderstellingen over de aantrekkelijkheid van het landschap.

Onvoldoende is aangegeven welke relaties tussen het plangebied en de omgeving bestaan en of er sprake is van afhankelijke systeemrelaties.

Beschrijving van de gevolgen voor het milieu

De gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit worden goed gepresenteerd. Gezien de gebrekkige beschrijving van de faunistische waarden van het gebied, zijn de effect-voorspellingen voor deze groepen op tal van punten fragmentarisch en speculatief te noemen.

De gevolgen van de alternatieven, waaronder het meest-milieuvriendelijke alternatief, komen in dit hoofdstuk niet aan de orde.

Vergelijking van de gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteiten en alternatieven

Het schema geeft een duidelijk vergelijkend inzicht in de milieugevolgen van de voorgenomen activiteit, de autonome ontwikkeling en van het meest-milieuvriendelijke alternatief. Het onderscheid naar de categorieën milieu-positief, milieu-negatief en milieu-neutraal geeft echter een waardering aan de verschillende effecten, die niet op alle punten door de Commissie wordt onderschreven.

Leemten in kennis en informatie

In dit hoofdstuk wordt een beschrijving van de inventarisatie- en effectbepalingsmethoden gegeven. Een overzicht van waar de bestaande kennis tekort schiet voor een goede effect-beschrijving ontbreekt.

De samenvatting van het MER

De conclusies in de samenvatting moeten duidelijker gekoppeld worden aan de paragraaf in het MER waarin deze conclusies (onderbouwd) zijn terug te vinden.

Evaluatie achteraf

Het MER geeft weinig informatie over de wijze waarop de milieu-effecten van de aanleg en het gebruik en beheer van de golfbaan doorlopend zullen worden geïnventariseerd. De wijze waarop eventuele milieugevolgen kunnen worden beperkt of teniet worden gedaan, komt onvoldoende in het MER naar voren.

III. VORM EN PRESENTATIE

Het MER volgt een andere indeling dan welke in de richtlijnen voor de inhoud van het MER werd aangegeven, wat alleen bij de volgende punten opvalt:

1. De beschrijving van de voorgenomen activiteit staat los van de beschrijving van de alternatieven. De alternatieven krijgen daardoor bij voorbaat een ander gewicht dan het plan, terwijl ze in het MER gelijkwaardig moeten worden behandeld.
2. De beschrijving van de huidige situatie geeft geen beeld van de te verwachten ontwikkelingen van dat milieu. De autonome ontwikkelingen zijn wel opgenomen in het hoofdstuk alternatieven.

Hoewel de presentatie van de gegevens over het algemeen overzichtelijk is, is de samenhang tussen de verschillende onderdelen niet altijd even duidelijk. Literatuurverwijzingen en een begrippenlijst zijn goed in het MER verwerkt. De toegankelijkheid van de inventarisatiegegevens van de vegetatie is door het gebruik van Latijnse plantennamen beperkt. De soortenlijsten geven een verwarrend onderscheid tussen inventarisaties in december en in juni.

De tabel met een vergelijkend overzicht van de milieugevolgen van het plan en de alternatieven voor de verschillende aspecten is, qua vorm en presentatie, zeer inzichtelijk.

IV. PROBLEEMSTELLING EN DOEL (MER, hoofdstuk 3)

Een MER bevat tenminste een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd (art. 41j, lid 1, sub a van de Wabm).

Probleemstelling

In hoofdstuk 3 van het MER, probleemstelling en doel van de activiteit, wordt naast het realiseren van een 18-holes golfbaan ook aangegeven, dat problemen met de continuïteit van het beheer van de landgoederen "het Rad" en "Hameland" door de aanleg van een golfbaan kunnen worden opgelost. Een nadere aanduiding van deze problemen ontbreekt in dit hoofdstuk en komt ook bij de beschrijving van de autonome ontwikkelingen (hoofdstuk 4 en 7) niet meer aan de orde. Bij de beschrijving van het plan (hoofdstuk 5) wordt evenmin aangegeven hoe deze problematiek door de aanleg en exploitatie van een golfbaan kan worden opgelost.

Behoefteraming

Het valt op dat het MER de regionale behoefteraming slechts benadert vanuit normatief gestelde draagvlakcriteria, zonder dat duidelijk wordt wat de reële c.q. meetbare of gemeten behoefte is. Bij een dergelijke

berekening zou ook de recent verschenen golfnota van de provincie Gelderland moeten worden betrokken. Daarin zijn afstandscriteria aangeduid: 85.000 inwoners binnen een straal van 10 km, 127.000 binnen een straal van 15 km en 175.000 binnen een straal van 30 km. Hoewel het MER wel een verwijzing naar bedoelde nota bevat, zijn deze gegevens niet in het MER betrokken.

De conclusies uit de zeer recent verschenen studie van de Nederlandse Golf Federatie naar de belangstelling voor golfsport[1] onderstrepen het belang van een goede behoefte- en behoefte-raming. In deze studie wordt nadrukkelijk gewaarschuwd tegen het doen van kostbare investeringen in golfbanen op grotere afstanden dan 10 à 15 kilometer van grote wooncentra. Volgens de onderzoekers zal de bereidheid van golfers om grotere afstanden af te leggen snel afnemen, wanneer nieuwe banen dichterbij beschikbaar komen.

Ook vanuit het gegeven dat de golfbaan gepland is in een Grote Landschapseenheid (GLE) is een goede onderbouwing van de probleemstelling en het doel van belang. Het structuurschema Natuur- en Landschapsbehoud geeft immers voor deze categorie gebieden aan dat ruimtelijke ingrepen in een GLE, die de samenhang en de waarden van een GLE aantasten alleen dan doorgang kunnen vinden als zij een zwaarwegend maatschappelijk belang dienen.

Tegenover deze overwegingen is de Commissie van mening, dat de beschrijving van de probleemstelling en de behoefte-raming teveel onduidelijkheid laat bestaan.

V. DE VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN DE REDELIJKERWIJS IN BESCHOUWING TE NEMEN ALTERNATIEVEN (MER, hoofdstuk 5 en 7).

Het MER bevat tenminste een aanduiding van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen (art. 41j, lid 1, sub b van de Wabm).

V.1 Voorgenomen activiteit (MER, hoofdstuk 5)

Ligging en begrenzing

De beschrijving van de voorgenomen activiteit is redelijk gedetailleerd. Het was echter mogelijk geweest om bij deze beschrijving dieper in te gaan op de ligging van het gebied ten opzichte van zijn omgeving

1 Behoeftte-Onderzoek Golfsport Nederland (september 1988) in opdracht van de Nederlandse Golf Federatie.

en de mogelijke invloed die van de voorgenomen activiteit uit zal kunnen gaan op aangrenzende bossen, agrarische bedrijven en dag- en verblijfsrecreatieve voorzieningen. Ook de invloed van activiteiten buiten het gebied op de voorgenomen activiteit had beter kunnen worden uitgewerkt.

Uit het MER is niet goed te halen, of de beide landgoederen nu geheel of slechts gedeeltelijk voor de aanleg van de golfbaan gebruikt gaan worden. Met andere woorden: wat is de plaats van de golfbaan in de landgoederen en blijft er na de aanleg van de golfbaan nog "landgoed" over? In het licht van een van de doelstellingen van het project, namelijk het oplossen van de beheersproblemen van het landgoed, is het antwoord op deze vraag wel van belang.

Boskap en compenserende maatregelen

In paragraaf 5.5.2. wordt aangegeven hoeveel bos er zal worden gekapt en in welke hoeveelheid daarvoor compensatie plaats zal vinden. Het ontbreken van een schaal op de voorontwerp-kaart bemoeilijkt het goed inschatten van het aantal ha te kappen bos.

De Commissie meent dat er niet kan worden gesproken van een volledige compensatie van het verlies aan geveld bos, indien eenzelfde oppervlakte jonge aanplant her en der verspreid over de golfbaan wordt aangebracht. Hierbij moet worden opgemerkt, dat compensatie in kwantitatieve zin alleen plaats kan vinden, als de gronden aan de Dwarsweg integraal kunnen worden verworven. Lukt dat niet, dan blijft 2.2 ha jonge aanplant achterwege.

In kwalitatieve zin kan zeker niet van compensatie worden gesproken. De gevolgen van het op vele plaatsen doorsnijden van bestaande overgangen tussen landbouwgebieden en bos door het aanleggen van holes worden in het MER onderschat. Niet alleen is de ecologische waarde van een gesloten bosrand aanzienlijk hoger, maar ook blijkt bij bestaande golfbanen dat een dergelijke doorbreking links en rechts van de holes dieper doorwerkt als gevolg van de inwerking van licht, wind, het onderhoud van de holes en de activiteiten van golfers zelf.

Afhankelijk van de wijze van beheer kan deze invloed van 0 tot ongeveer 50 meter uit de grens van de fairway, tee of green variëren. Zo zal er bij het aanplanten of handhaven van een "bos" van 50 m breed slechts weinig bosmilieu overblijven. De opmerking dat de nieuwe boscomplexen voldoende groot zijn om zich als bos te kunnen ontwikkelen valt dan ook gezien het voorgaande te betwijfelen.

Tenslotte is ook gebleken dat bomen die na boskap aan de rand van het bos komen te staan, gedurende lange tijd de steun van een goed ontwikkelde bosrand missen. Dergelijke bomen blijken erg gevoelig te zijn voor storm, sneeuwbreuk, schimmels, insecten e.d. Daarnaast brengen de inrichtingsmaatregelen een schoksgewijze verandering in de vocht- en voedingssituatie teweeg. Ook als gevolg van het gevoerde beheer wordt veelal een spontane ontwikkeling van een goede bosrand belemmerd.

De Commissie meent dat het MER meer aandacht had kunnen besteden aan de mogelijkheden van natuurtechnische milieubouw en het handhaven c.q. creëren van vochtige tot natte milieus (incl. open water).

Geconcludeerd moet worden dat het MER enerzijds een te optimistische schets van de compenserende maatregelen geeft, terwijl anderzijds bestaande mogelijkheden voor natuurtechnische milieubouw onvoldoende zijn uitgewerkt.

Recreatief medegebruik

Uit het MER kan worden afgeleid dat het bestaande recreatief medegebruik, zoals wandelen, fietsen of paardrijden, anders dan op openbare wegen, niet of nauwelijks meer mogelijk zal zijn (hoofdstuk 5, paragraaf 5.5). Deze opstelling is niet in overeenstemming met het provinciale golfbeleid, zoals dat in paragraaf 6.1.2 van het MER is beschreven.

Ervaring elders leert dat zeker waar openbare wegen en paden een golfbaan doorkruisen, zoals hier het geval is, het feit alleen al dat er wordt gegolfd, extra publiek aantrekt. Inspelen op dit gegeven met een verantwoorde en veilige routing (bijv. door het plaatsen van schermen) wordt in het MER gemist.

Cultuurtechnische maatregelen

De beschrijving van de te verwachten veranderingen in de bodem, de hydrologie en het landschap door de aanleg van de golfbaan laat nog vragen bestaan: wordt er bijvoorbeeld ook grond van elders aangevoerd om reliëf aan te brengen of wordt er met een gesloten grondbalans gewerkt? Waarom kan een grondverzet op 35% resp. 10 % van de oppervlakte als minimaal (blz.32) worden beschouwd? Waarom worden er geen vochtige (tot natte) milieus gecreëerd? Welke bestaande vochtige milieus zullen worden gehandhaafd?

Gedetailleerdere informatie over de opbouw van de greens (b.v. USGA systeem of de klassieke Engelse opbouw) en tees is gewenst.

Beheersmaatregelen

Hoewel golfbanen in het algemeen een relatief laag bemestingsniveau kennen ten opzichte van de huidige landbouw of sportvelden, is het voorgestelde bemestingsniveau laag voor een golfbaan op zandgrond. Dit geldt zowel voor de hoeveelheid als voor de aard van de bemesting. De hoge maaifrequenties en het veelal afvoeren van maaisel naast een goede drainering geeft op dit soort grascultures snel tekorten, die steeds opnieuw via onderhoudsbemestingen met weliswaar lage doseringen per gift moeten worden gecompenseerd.

Nadere informatie over de mate waarin de fairways worden verschaald en/of gedraineerd en het daarmee samenhangend beheer is gewenst. Waarom gekozen is voor het inzaaien van de roughs in plaats van de natuurlijke ontwikkeling zijn gang te laten gaan, wordt niet aangegeven.

V.2 De Alternatieven (Hoofdstuk 7)

Motivatie keuze alternatieven

De Commissie is van mening dat de motivering van de keuze van de alternatieven in het MER onvoldoende[2] is. Alleen de autonome ontwikkeling is als alternatief uitgewerkt. De Commissie heeft begrip voor het ontbreken van locatiealternatieven voor het terrein, maar vindt de motivatie voor het buiten beschouwing laten van locatie-alternatieven summier. Waarom inrichtingsalternatieven in het MER achterwege zijn gelaten wordt niet duidelijk.

Inrichtingsalternatieven

In paragraaf 7.4 worden aanduidingen gegeven over de wijze waarop inrichtingsalternatieven tot stand zouden kunnen komen, uitgewerkt worden ze echter niet. Dit geldt zeker voor het alternatief waarbij de gronden aan de Dwarsweg ook zullen kunnen worden gebruikt voor de golfbaan. Deze gronden worden wel onder het plangebied gerekend, getuige figuur 1 in het MER, maar worden niet voor het inrichtingsalternatief, waarbij zo min mogelijk bos wordt gekapt, gebruikt. Ook het beschermen en creëren van vochtige milieus zou in een alternatief kunnen worden uitgewerkt, waarbij deze milieus een plaats moeten krijgen buiten de invloedssfeer van het golfspel; d.w.z. geen tot weinig betreding, rustverstoring of verstoring van aquatische milieus.

Autonome ontwikkeling

In paragraaf 7.2 wordt de autonome ontwikkeling van het gebied aangeduid. Met name hier wordt een goede probleemstelling ten aanzien van de continuïteit van het beheer gemist. Over het algemeen lijkt de autonome ontwikkeling uit te gaan van de voortzetting van de huidige situatie. Indien er echter problemen bestaan bij de continuïteit van het beheer, zullen deze problemen in de autonome ontwikkeling naar verwachting leiden tot veranderingen in het beheer. Deze problematiek wordt echter in het MER niet behandeld.

In het MER wordt verder niet duidelijk welk studiegebied bij de beschrijving van de autonome ontwikkeling wordt gehanteerd. Voor een aantal gedetailleerde vragen en opmerkingen over de beschrijving van de autonome ontwikkeling wordt verwezen naar bijlage 6.

V.3 Het meest milieuvriendelijk alternatief

De Wet algemene bepalingen milieuhygiëne, artikel 41 j, lid 3, stelt dat in ieder geval het alternatief moet worden beschreven, waarbij de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu worden

2 Zie inspraakreacties nrs. 2 en 3, bijlage 4.

toegepast. In de richtlijnen, vastgesteld door bevoegd gezag, wordt ook om de uitwerking van een dergelijk alternatief gevraagd. Daarbij worden zelfs suggesties aangedragen voor de uitwerking daarvan.

De Commissie constateert dat weliswaar bij de vergelijking van de alternatieven in de tabel op blz. 70 e.v. beschreven staat wat de effecten zouden zijn van een meest milieuvriendelijk alternatief, maar dat alternatief is niet gelijkwaardig uitgewerkt in een schetsvoorstel met toelichting, zoals dat wel is gedaan met het voorgenomen plan.

V.4 Conclusie ten aanzien van alternatieven

De conclusie op blz. 58 dat realisering van de baan overeenkomstig de doelstelling met inachtneming van de meest milieuvriendelijke opties zonder meer mogelijk is, is niet te onderbouwen met de geleverde informatie in het MER.

Naar het idee van de Commissie zijn alternatieven mogelijk, waarbij de voorgenomen activiteit toch gestalte kan krijgen, hetgeen ook blijkt uit een schets van een inrichtingsalternatief door één van de insprekers[3].

Het ontwikkelen van gelijkwaardige alternatieven, waaronder het meest milieuvriendelijke alternatief, is één van de belangrijkste kenmerken van het instrument m.e.r. Het ontbreken van een goede uitwerking van deze alternatieven beschouwt de Commissie dan ook als een essentiële tekortkoming van dit MER. De Commissie adviseert op dit essentiële onderdeel een nadere aanvulling van het MER te publiceren.

VI. TE NEMEN EN EERDER GENOMEN BESLUITEN (MER, hoofdstuk 6)

Het MER bevat tenminste een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt en een overzicht van de eerder genomen besluiten van overheidsorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven (art. 41 j, lid 1, sub c van de Wabm).

In het algemeen kan worden gesteld dat de procedure rondom het bestemmingsplan niet uitvoerig in het MER uiteengezet wordt, waardoor duidelijkheid daarover ontbreekt.

In het MER is soms sprake van een partiële herziening van het bestemmingsplan (6.1 Algemeen), soms betreft het een integrale planherziening (6.1.3. gemeente Lochem), terwijl weer uit het bestemmingsplan zelf kan worden gelezen, dat het hier gaat om een nieuw op te stellen bestemmingsplan, in plaats van een gedeeltelijke herziening. Bestaat er een relatie tussen deze twee mogelijkheden en zo ja welke? Duidelijkheid hierover is gewenst. Vooral de laatste zin van paragraaf 6.1.3 van het

3 zie inspraakreactie nr. 1, bijlage 4

MER maakt het onduidelijk op welke wijze het planologisch mogelijk wordt gemaakt om een golfbaan aan te leggen.

Daarbij vraagt de Commissie zich af, of het opnemen in de bestemmingsplanvoorschriften van verwijzingen naar passages uit het MER problemen op kan leveren. Door deze constructie gaat het MER onderdeel uitmaken van de planvoorschriften. Aanpassing of wijziging van het MER of de conclusies daaruit kan alleen via de weg van de ruimtelijke ordening plaatsvinden.

Wetten

Na vergelijking met het advies voor richtlijnen van de Commissie blijkt, dat geen aandacht is besteed aan de Wet op de Ruimtelijke Ordening, de Ontgrondingenwet, de Boswet, de Wet verontreiniging oppervlaktewateren en Hinderwet.

Structuurschema Natuur- en Landschapsbehoud

De golfbaan Lochem is gepland in het Landgoederengebied de Graafschap, dat als Grote Landschapseenheid in het structuurschema Natuur- en Landschapsbehoud is opgenomen. In dit structuurschema wordt gesteld, dat het beleid voor de GLE's gericht zal zijn op de instandhouding van het algehele karakter van het gebied, op de instandhouding van de samenhang tussen de te onderscheiden ruimtelijke eenheden daarbinnen en op het behoud van ecologische, cultuurhistorische en landschappelijke waarden van die ruimtelijke eenheden afzonderlijk. In het MER (blz. 41) wordt de relatie tussen de voorgenomen aanleg en het structuurschema aangegeven met de opmerking, dat wijzigingen in de abiotische kenmerken als gevolg van het plan ondergeschikt zijn. De Commissie mist voor deze uitspraak voldoende onderbouwing.

Verder wordt in het structuurschema gesteld dat recreatie in dit gebied gericht moet zijn op recreatief medegebruik, met voorzieningen voor dagrecreatie en extensieve vormen van verblijfsrecreatie. Uit het MER blijkt, dat recreatief gebruik van het terrein voor een groot deel beperkt zal blijven tot de golfers. Op dit punt wordt bij de toetsing van de voorgenomen activiteit aan het structuurschema op blz. 41 van het MER niet ingegaan.

Meerjarenplan Bosbouw

Op blz. 43 wordt vermeld, dat het geplande bosbeheer in hoofdlijnen overeenkomt met het beleid zoals dat voor bestaand bos is geformuleerd. De beschrijving van het bosbeheer op blz. 50 is echter te vrijblijvend, om hierover een goede uitspraak te kunnen doen. Een bosbeheersplan zou wel voldoende informatie kunnen bieden.

Streekplan Oost-Gelderland

Op blz. 44 worden de ruimtelijke criteria vermeld, waaraan een golfbaan qua situering moet voldoen. Over de toetsing van het plan aan deze criteria wil de Commissie echter het volgende opmerken:

1. Het gebied ligt in een natuurgebied met agrarisch gebruik (NA), dat op nationaal niveau is aangeduid als een GLE.
 2. Het is niet een "reeds voor stedelijke doeleinden geoccupeerd gebied". Wel ligt op enige afstand een groot verblijfscomplex.
 3. Het is niet duidelijk of de gronden landbouwkundig minder waardevol zijn t.o.v. andere landbouwgronden in de omgeving. Ook het landgoedkarakter speelt geen rol. Dit komt namelijk niet tot uitdrukking in de visuele verschijningsvorm, maar heeft uitsluitend betrekking op de eigendomssituatie.
 4. Recreatief medegebruik wordt met de beoogde inrichting niet bevorderd.
- De afwijkingen van het provinciale beleid worden in het MER niet gemotiveerd.

VII. BESTAANDE TOESTAND VAN HET MILIEU EN DE AUTONOME ONTWIKKELING DAARVAN (MER, hoofdstuk 4)

Het MER bevat tenminste een aanduiding van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien die activiteit noch de alternatieven worden ondernomen (art. 41j, lid 1, sub d van de Wabm).

Algemeen moet worden opgemerkt dat een goede aanduiding van het studiegebied ontbreekt. Figuur 1 geeft het studiegebied wel globaal aan, maar een goede motivering voor de omvang van dit gebied ontbreekt. De begrenzing van het studiegebied moet het resultaat vormen van onderzoek en kan per aspect verschillen. Uit de tekst is af te leiden, dat het studiegebied vooral beperkt is tot het terrein van de toekomstige golfbaan. De inventarisatie van de aanwezige fauna lijkt, gezien de soortensamenstelling, voor een breder gebied gedaan te zijn, zonder dat dit expliciet vermeld wordt.

De beschrijving is systematisch, maar door de sterke uitsplitsing naar onderdelen en aspecten gecompliceerd. Wel wordt de indeling consequent in het MER gebruikt.

Hoewel de gekozen inventarisatiemethoden en -technieken in kwantitatieve zin onvoldoende gegevens^[4] opgeleverd hebben, blijkt toch in voldoende mate dat diverse waardevolle elementen in het gebied zelf en in de directe omgeving voorkomen.

A. Abiotische kenmerken

De kaart van bodem en grondwatertrappen is ontleend aan de Stiboka-kartering met schaal 1:50.000. Het is niet duidelijk op grond van welke aanvullende bodemkundige en hydrologische veldgegevens de huidige kaart

4 Zie inspraakreactie nr. 4, bijlage 4.

met schaal 1:5.000 is ontstaan: bestaan de veldwaarnemingen (literatuur verwijzing nr.1. in het MER) uit visuele waarnemingen of zijn er aanvullende boringen gedaan? Waar en op welke schaal zijn deze boringen uitgevoerd?

B. Biotische kenmerken

Vegetatie

De vegetatie-inventarisatie is op voldoende gedetailleerde schaal gebeurd. Het is echter niet duidelijk waarom de bijzondere, vochtige voedselarme situatie in het zuid-westen niet op de vegetatiekaart is aangegeven. De conclusie op blz. 21 bij d. beheer, dat de vegetatie van de graslanden duidt op extensief landbouwkundig beheer, geldt op grond van de inventarisatiegegevens slechts plaatselijk.

Een evaluatie van de aanwezige plantesoorten en vegetatietypen op basis van bijvoorbeeld zeldzaamheid of vervangbaarheid ontbreekt.

Fauna

De inventarisatie en beschrijving van de faunistische waarden van het onderzoeksgebied voldoet niet aan de hieraan te stellen eisen:

- De geraadpleegde bronnen geven over deze waarden onvoldoende informatie.
- De gegevens uit deze bronnen zijn voor een deel verkeerd gebruikt.
- Er is geen systematische en voldoende nauwkeurige broedvogelinventarisatie, in de vorm van een territoriumkartering, uitgevoerd.

Gedetailleerde vragen en opmerkingen ten aanzien van deze beschrijvingen zijn te vinden in bijlage 7.

C. Landschap, bodemgebruik

In paragraaf 4.4.3 (huidige ruimtelijke situatie) wordt onderscheid gemaakt in ruimtevormende elementen, hoofdbeeld dragers en aanvullende beeld dragers. Dit onderscheid is ingewikkeld in relatie tot de schaal van het plangebied en hier en daar inconsistent. Bos wordt gezien als een aanvullende beeld drager, terwijl tevens wordt gesteld dat het huidige landschapsbeeld vooral bepaald wordt door de bossen van het Grote Veld.

De beschrijving van het landschap bevat een groot aantal subjectieve en niet relevante veronderstellingen over de aantrekkelijkheid van het landschap. De belevingswaarde is sterk afhankelijk van de activiteiten van de gebruikers en de bezoekers. Hiernaar is geen onderzoek gedaan.

D. Ecosysteem

De betekenis van de vegetatie voor de ontwikkelingspotenties van het gebied blijkt niet uit het MER. Het is mogelijk met de beschikbare gegevens relaties tussen abiotische en biotische kenmerken te schetsen en de betekenis van deze relaties voor de potenties van het gebied aan te duiden. Onvoldoende is aangegeven welke relaties tussen het plangebied en de omgeving bestaan en of er sprake is van afhankelijke systeemrelaties.

Het voorkomen van diersoorten is afhankelijk van de aanwezigheid van een geschikt biotoop. Op dit punt wordt niet voor alle diersoorten duidelijk of het betreffende biotoop aanwezig is of dat de soort er ook werkelijk voorkomt. Er wordt geen duidelijk onderscheid gemaakt tussen actuele en potentiële waarden van het gebied.

VIII. BESCHRIJVING VAN DE GEVOLGEN VOOR HET MILIEU (MER, hoofdstuk 8)

Het MER bevat tenminste een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de beschreven alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven (art. 41j, lid 1, sub e van de Wabm).

Voorgenomen activiteit

De methodische uitwerking van de voorspellingen van de effecten laat te wensen over⁵. De presentatie van de gevolgen voor het milieu is echter goed. Ook de mogelijke gevolgen van het plan voor flora en vegetatie worden goed weergegeven. De Tansley-inventarisatie van de vegetatie blijkt voldoende te zijn om een dergelijke effect-voorspelling op te kunnen baseren. Gezien de gebrekkige weergave van de huidige stand van zaken voor de fauna, zijn de effect-voorspellingen voor deze groepen op tal van punten fragmentarisch en speculatief te noemen.

De alternatieven

De gevolgen van de alternatieven, waaronder het meest-milieuvriendelijke alternatief, komen, in tegenstelling tot wat de titel aangeeft, in dit hoofdstuk niet aan de orde. De Commissie meent, dat de ondersteunende rol van m.e.r. bij de besluitvorming door het ontbreken van deze informatie in belangrijke mate wordt beperkt. Bij de vergelijking van de alternatieven in hoofdstuk 9 van het MER wordt het meest-milieuvriendelijke alternatief wel geëvalueerd naar de milieu-gevolgen.

IX. VERGELIJKING VAN DE ONDER HOOFDSTUK 7 AANGEDUIDE TE VERWACHTEN ONTWIKKELINGEN VAN HET MILIEU MET DE BESCHREVEN GEVOLGEN VOOR HET MILIEU VAN ELK VAN DE IN BESCHOUWING GENOMEN ALTERNATIEVEN (MER, hoofdstuk 9).

Een MER bevat tenminste een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteiten, alsmede met

5 Zie inspraakreacties nrs. 2 en 3, bijlage 4.

de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven (art.41j, lid 1, sub f van de Wabm).

Het schema geeft een duidelijk vergelijkend inzicht in de milieugevolgen van de voorgenomen activiteit, de autonome ontwikkeling en van het meest-milieuvriendelijke alternatief. Het onderscheid naar de categorieën milieu-positief, milieu-negatief en milieu-neutraal geeft echter een waardering aan de verschillende effecten, die op een aantal punten niet door de Commissie wordt onderschreven.

X. OVERZICHT VAN LEEMTEN IN KENNIS EN INFORMATIE (MER, hoofdstuk 10).

Het MER bevat tenminste een overzicht van leemten in kennis en informatie in de onder sub d en e bedoelde beschrijvingen ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens (art. 41j, lid 1, sub g van de Wabm).

In dit hoofdstuk wordt een beschrijving van de inventarisatie- en effectbepalingsmethoden gegeven. Een overzicht van waar de bestaande kennis te kort schiet voor een goede effect-beschrijving ontbreekt^[6]. Gezien echter de inhoud van dit toetsingsrapport is het onwaarschijnlijk dat dergelijke leemten niet zouden bestaan. Wat de betekenis van mogelijke leemten in kennis en informatie voor de besluitvorming kan zijn, komt dus ook niet aan bod. In dit verband denkt de Commissie aan de bestaande onzekerheid over de effecten van compenserende maatregelen en de effecten van de aanleg van de golfbaan voor de omgeving van het terrein.

XI. SAMENVATTING VAN HET MER (MER, hoofdstuk 2).

Het MER bevat tenminste een samenvatting die aan algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven (art. 41j, lid 1, sub h van de Wabm).

Bij de samenvatting wordt opnieuw een andere volgorde van onderwerpen per paragraaf gehanteerd. Het meest opvallend is, dat aan de autonome ontwikkeling van het milieu een aparte paragraaf is gewijd, terwijl dit in het MER een onderdeel is van hoofdstuk 7.

6 Zie inspraakreactie nr. 2, bijlage 4.

Op blz. 7 van de samenvatting wordt naar hoofdstuk 7 verwezen, waarin "een aantal alternatieven wordt beschreven, waaronder de autonome ontwikkeling en het meest-milieuvriendelijke alternatief". Dit zijn echter de enige alternatieven die worden beschreven (afgezien van de beschrijving van de achtergronden van locatiekeuze).

Op blz. 9 wordt gesproken van een soortenrijke begroeiing van de percelen Elzenbroekbossen door opstuwning van voedselrijk grondwater. In het MER is deze constatering niet terug te vinden.

Blz. 11, bovenaan, de opmerking over het handhaven van boscomplexen, lanen en houtwallen: dit is niet in overeenstemming met het in het MER beschreven plan.

De inhoud van paragraaf 2.5 stemt niet overeen met de inhoud van het MER.

De samenvatting wordt afgesloten met een paragraaf conclusies. Hierin staan diverse uitspraken over de gevolgen voor het milieu. Deze conclusies moeten echter duidelijker gekoppeld worden aan de paragraaf waarin deze conclusies (onderbouwd) zijn terug te vinden.

XII. EVALUATIE ACHTERAF (MER, hoofdstuk 5)

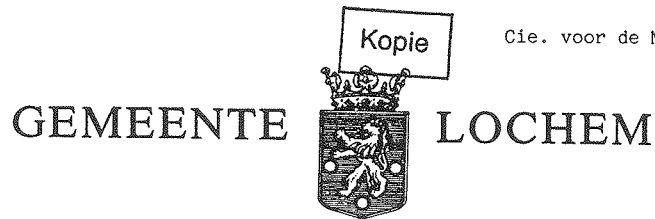
Het MER geeft weinig informatie over de wijze waarop de milieu-effecten van de aanleg en het gebruik en beheer van de golfbaan doorlopend zullen worden geïnventariseerd. Het uitvoeren van een eenmalig vegetatieonderzoek, na gereedkomen van de baan, zoals in paragraaf 5.6 op blz. 39 omschreven is, zal niet afdoende zijn om inzicht te krijgen in optredende milieu-effecten. Dit inzicht is zeker gewenst om na te gaan, of onvoorziene milieugevolgen optreden en of milieugevolgen nadeliger uitpakken, dan was voorspeld. De wijze waarop dergelijke milieugevolgen vervolgens zouden kunnen worden beperkt of teniet worden gedaan, komt evenmin voldoende in het MER naar voren.

B I J L A G E N

BEHORENDE BIJ
HET TOETSINGSADVIES OVER HET
MILIEU-EFFECTRAPPORT GOLFBAAN LOCHEM

(Bijlagen 1 t/m 7)

OPENBARE BEKENDMAKING

Cie. voor de Milieu Effect Rapportage

PUBLIKATIE

MILIEU EFFECT RAPPORT EN VOORONTWERP
BESTEMMINGSPLAN GOLFTERREIN 1988.

Burgemeester en wethouders van Lochem maken bekend, dat vanaf 8 september 1988 tijdens kantooruren bij de afdeling Algemene Zaken, Markt 3, voor een ieder ter inzage ligt een Milieu Effect Rapport, betreffende de voorgenomen realisering van een golfbaan in het Groote Veld, alsmede het voorontwerp bestemmingsplan Golfterrein 1988.

Tevens liggen de richtlijnen inzake de inhoud van het M.E.R., de gemeentelijke toetsing en de opmerkingen die tot op heden zijn ingekomen ter inzage.

Vanaf 8 september 1988 kan een ieder gedurende een maand schriftelijke opmerkingen inbrengen over het Milieu Effect Rapport bij hun college, Markt 1 te Lochem. Tevens kunnen gedurende deze periode ingezetenen en de in de gemeente Lochem belanghebbende natuurlijke- en rechtspersonen schriftelijk inspreken op het voorontwerp bestemmingsplan.

Voorts kunnen in deze periode de stukken m.b.t. het Milieu Effect Rapport gedurende maximaal 3 aaneengesloten uren buiten kantoortijd worden ingezien. Hiervoor dient telefonisch een afspraak te worden gemaakt met de afdeling Algemene Zaken, telefoon 05730-6631.

De opmerkingen kunnen uitsluitend betrekking hebben op het niet voldoen van het M.E.R. aan de gegeven richtlijnen.

Indien men dat wenst, worden de persoonlijke gegevens van degenen die opmerkingen maken t.a.v. het Milieu Effect Rapport, niet bekend gemaakt. Het verzoek daartoe moet schriftelijk tegelijkertijd bij de gemeenteraad worden ingediend.

BIJLAGE 1 (vervolg)

- 2 -

Op dinsdag 4 oktober 1988 is er om 19.00 uur een openbare zitting in het gemeentehuis, Markt 3 te Lochem, waarbij een ieder mondeling opmerkingen kan inbrengen. Tevens wordt dan de gelegenheid geboden om mondeling in te spreken op het voorontwerp bestemmingsplan.

Lochem, 7 september 1988

Burgemeester en wethouders voornoemd,
De secretaris, De burgemeester,

W. Boon

Mr. E. Wilmink

AANVULLING OP DE OPENBARE BEKENDMAKING

GEMEENTE

LOCHEM

Milieu-Effect Rapport en voorontwerp bestemmings-
plan Golfterrein 1988.

Aanvulling.

Vanaf 8 september 1988 liggen een Milieu-Effect Rapport en een voorontwerp bestemmingsplan t.b.v. het realiseren van een golfbaan in het Groote Veld ter inzage.

In de bekendmaking, d.d. 7 september 1988 is onder meer aangegeven dat de opmerkingen ten aanzien van het M.E.R. uitsluitend betrekking kunnen hebben op het niet voldoen van het M.E.R. aan de gegeven richtlijnen.

Echter gelet op de tekst van de Wet Algemene Bepalingen Milieuhygiëne kunnen de opmerkingen mede betrekking hebben op onjuistheden die het rapport bevat.

Overigens blijft de inhoud van genoemde bekendmaking onverkort van kracht met dien verstande dat de termijn waarbinnen gereageerd kan worden op het M.E.R. en het voorontwerp van bestemmingsplan eindigt op 17 oktober 1988.

Lochem, 16 september 1988.

Burgemeester en wethouders van Lochem,
De secretaris, De burgemeester,

Brief van Gemeente Lochem met verzoek om toetsing van het milieu-effectrapport

GEMEENTE LOCHEM

POSTREKENING No. 842040
TELEFOON (05730) 6631
POSTBUS 17
7240 AA LOCHEM
TELEX: 49600

Commissie voor de Milieu- effectrapportage
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

Uw kenmerk:

Uw brief van:

Ons kenmerk:
4533

Bijlage(n):
7

Onderwerp:

LOCHEM, 21 juli 1988	
	Commissie voor de milieu-effectrapportage
Ingekomen:	25 JULI 1988
Nr.:	955-100 Bu/Ku/Sc Pro
Dossier:	168-53 + 54 + 55

L.S.,

Overeenkomstig het bepaalde in artikel 41 t van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne, doen wij u hierbij toekomen het milieu-effectrapport van de Golf- en Countryclub "De Graafschap" t.b.v. de aanleg van een golfbaan in het Groote Veld te Lochem. Van het rapport treft u zes exemplaren aan.

Ingevolge artikel 41 u van genoemde wet zullen wij u een exemplaar van de publikatie doen toekomen.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Lochem,
De secretaris, De burgemeester,

,ls.

AZ/IJz.

BIJLAGE 5

LIJST VAN INSPRAAKREACTIES

nr.	Datum	Persoon of Instantie	Datum van ontvangst Cie m.e.r.
1.	12.10.1988	ing. M.W. van Luttervelt, Almere	13.10.1988
2.	14.10.1988	Directeur Landbouw, Natuur en Openluchtrecreatie in de provincie Gelderland	19.10.1988
3.	13.10.1988	Regionale Inspecteur van de Volksgezondheid voor de Milieuhygiëne in de provincie Gelderland	28.10.1988
4.	06.10.1988	Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland, inspekteur Gelderland	31.10.1988
5.	11.10.1988	Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland, inspekteur Gelderland	31.10.1988

BIJLAGE 6

GEDETAILLEERDE OPMERKINGEN EN VRAGEN BIJ HOOFDSTUK 7 VAN HET MER, DE AUTONOME ONTWIKKELING.

- Op blz. 47, bij 5. grondwaterkwaliteit wordt er vanuitgegaan dat verbetering van de ontwatering in de agrarische gronden zal leiden tot minder uitspoeling van (kunst)meststoffen en gewasbestrijdingsmiddelen. Op welke gegevens berust deze veronderstelling?
- Op blz. 49 wordt bij c. successie inplanten van gewenste boomsoorten als het behoud van het bosmilieu voorgesteld. Bij een op de natuurwaarden gericht bosbeheer kan inplanten van gewenste boomsoorten achterwege blijven, omdat de soorten zich spontaan kunnen gaan vestigen. Waarom wordt aan inplant gedacht?
- Houtwallen zouden in de autonome ontwikkeling periodiek afgezet kunnen worden en daarmee behouden kunnen blijven (blz. 49, bij c. successie).
- Wat wordt bedoeld met "bij een verbetering van de torenvalkstand" in paragraaf 7.2 bij a. antropogene factoren? De torenvalkstand is goed.
- Op blz. 51, bij 7.2, b. de schaal van het landschap wordt verondersteld dat de sijs in het studiegebied zou kunnen gaan broeden. Gezien de zeldzaamheid waarmee sijsen in Nederland broeden, lijkt dit een weinig realistische veronderstelling. In dezelfde tekst wordt een glanskop i.p.v. een glanskopmees bedoeld. Voor weidevogels is het gebied ongeschikt.

BIJLAGE 7

GEDETAILLEERDE OPMERKINGEN BIJ HOOFDSTUK 4, DE BESCHRIJVING VAN HET BESTAANDE MILIEU EN DE AUTONOME ONTWIKKELING DAARVAN.

- Op blz. 23, bij b. de schaal van het landschap, wordt niet duidelijk op welke schaal de termen "noorden" en "zuiden" gezien moeten worden. Wanneer hiermee het terrein van de toekomstige golfbaan wordt bedoeld, dan worden vraagtekens gezet bij het aantal verschillende soorten broedende roofvogels op zo'n oppervlakte.
- Van verschillende vogelsoorten (sperwer, havik, zwarte specht, fluitier, kruisbek etc.) wordt niet duidelijk hoe zij het gebied gebruiken: voor broeden, fourageren of rusten?
- De grote eenheden agrarisch land (blz. 23) hebben geen enkele betekenis als fourageergebied voor zwarte specht en kruisbek. De specht fourageert in en rond bomen. De kruisbek is een vogel van naalddhout en komt slechts zeer incidenteel als broedvogel in Nederland voor.
- Aan welke bronnen de gegevens over broedende en niet-broedende vogelsoorten en overige diersoorten zijn ontleend wordt niet duidelijk. Het voorkomen van muizen en spitsmuizen wordt ontleend aan Wammes (1979). In deze publicatie worden het Rad en Hameland niet genoemd. De dichtsbijzijnde vangplaats lag in Borculo.
- Dat huismuizen en veldmuizen een voorkeur hebben voor bossen met een kale bodem (bij i. aard van de struiklaag, blz.26) is onjuist.
- Het overzicht in bijlage 2 wekt de indruk dat alle genoemde soorten ook werkelijk in het onderzoeksgebied zijn waargenomen. Van een aantal soorten is dat onwaarschijnlijk. Zo zou uit een publikatie van Glas (1986) blijken dat baardvleermuizen in het gebied voorkomen. Uit de betreffende publikatie blijkt echter dat baardvleermuizen zelfs tot in de verre omgeving niet voorkomen. De dwergvleermuis is volgens Glas wel in het inventarisatieblok aangetroffen, maar dit zegt weinig over het voorkomen in het onderzoeksgebied. Zowel de rosse vleermuis als de laatvlieger zijn niet in het inventarisatieblok van het onderzoeksgebied waargenomen, maar een blok hoger.